



# Pressmeddelande

från EU:s narkotikabyrå i Lissabon

## EUROPEISK NARKOTIKARAPPORT 2020: I FOKUS

### Störningar till följd av covid-19 och en stark narkotikamarknad leder till nya hot mot hälsa och säkerhet i Europa

(22.9.2020, LISSABON – **FÅR EJ PUBLICERAS FÖRE 11.00 CET/10.00 I LISSABON**) Hög tillgänglighet till alla typer av narkotika, narkotikaproduktion i Europa och mycket potenta substanser är några av de frågor som **Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (EMCDDA)** tar upp i dag i rapporten **Europeisk narkotikarapport 2020: Trender och utveckling**<sup>(1)</sup>. I den senaste årsöversikten, som markerar 25 års övervakningsarbete, beskriver EMCDDA narkotikasituationen i slutet av 2019 och de förändringar som **covid-19**-pandemin ledde till i början av 2020.

I rapporten framhävs ny utveckling såsom rekordstora beslag av kokain och stora beslag av heroin, en ökad produktion av syntetisk narkotika och oro över högpotent cannabis, nya syntetiska opioider och ecstasytabletter med högt innehåll av MDMA. Man har även utgått från snabba studier genomförda av **EMCDDA** (våren 2020)<sup>(2)</sup> för att se över de följder som **covid-19** har haft på användningen av och marknaden för narkotika, vilka kan ha långsiktiga konsekvenser för Europas narkotikarelaterade vårdtjänster och brottsbekämpande organ. Det finns farhågor om att de innovativa modeller för narkotikadistribution som utvecklats under nedstängningarna, tillsammans med pandemins ekonomiska inverkan på sårbara befolkningsgrupper, kommer att bidra till de svårigheter som det rikliga narkotikautbudet redan ger upphov till.

**EU:s kommissionär med ansvar för inrikes frågor, Ylva Johansson**, uppger att *Europeiska narkotikarapporten 2020* betonar de faror som produktionen av och handeln med olaglig narkotika utgör för EU-invånarnas hälsa och säkerhet. Hon påpekar att lukrativa narkotikamarknader som drivs av organiserade kriminella grupper och rekordstora beslag av kokain och stora beslag av heroin visar det ihållande hotet från kriminella som försöker utnyttja leveranskedjor, transportvägar och stora hamnar för att distribuera narkotika, och att den ökade tillgängligheten för alla typer av olaglig narkotika ökar hälsoriskerna. Hon lägger dock till att EU:s nya agenda och handlingsplan för narkotika 2021–2025 tillhandahåller den politiska och strategiska ramen för att på ett ändamålsenligt och övergripande sätt ta itu med narkotikarelaterade säkerhetshot och utmaningar på folkhälsoområdet genom att alla relevanta instrument införs på lokal, nationell, europeisk och internationell nivå.

### Europas narkotikasituation fram till 2020: i fokus

Följande huvudfrågor har identifierats i årets analys:

**Stora narkotikasändningar stoppas allt oftare** – Beslagen har ökat av stora mängder kokain, cannabisharts och, allt oftare, heroin, som transporteras sjövägen. Detta har lett till farhågor för att organiserade kriminella grupper infiltrerar legitima leveranskedjor, transportvägar och stora hamnar.

**Kokain spelar en allt större roll för Europas narkotikaproblem** – Kokainet har blivit renare och fler personer skriver in sig för behandling för första gången. Kokainbeslagen är högre än någonsin (181 ton, 110 000 beslag).

**Möjligheten att heroinbruket och befintliga skador ska öka ger anledning till oro** – Mängden beslagttaget heroin i EU nästan fördubblades mellan 2017 och 2018 (en ökning från 5,2 till 9,7 ton), och det kommer fortsatta rapporter om viss herointillverkning inom EU. Detta visar att större vaksamhet krävs för att upptäcka tecken på ökat intresse för denna narkotika. Tillgången till substitutionsbehandling med opioider är fortfarande begränsad i vissa länder.

**Kunskap krävs om hur högpotent cannabis och nya produkter påverkar folkhälsan** – Harts och växtdelar av cannabis innehåller i nuläget i genomsnitt dubbelt så mycket THC som för tio år sedan. På grund av detta bör marknaden övervakas noga, särskilt nu när även nya former av cannabis dyker upp (t.ex. koncentrat och ätliga produkter).

**Narkotikaproduktionen i Europa ökar och blir mer varierad** – Etablerad och ny narkotika fortsätter att produceras i Europa på lokala och globala marknader, med fler upptäckta laboratorier och produktionsanläggningar och fler olika kemikalier som används.

**Fortsatt tillgång till högpotenta MDMA-produkter framhäver behovet av ökad medvetenhet bland användarna** – Innovationen och den ökade produktionen av syntetisk narkotika i Europa framgår tydligt av den fortsatta tillgången till högpotenta MDMA-tabletter och högpotenta pulver, som utgör betydande hälsorisker för användarna. Detta visar att det är viktigt med insatser för att ta itu med användningen av narkotika i rekreativmiljöer.

**Den allt mer komplexa narkotikamarknaden innebär utmaningar på regleringsområdet och hälsorisker** – Mindre vanliga och okontrollerade substanser verkar vara ett växande problem i vissa länder. Mer ketamin, GHB och LSD beslagtas, och användningen av dikväveoxid (lustgas) och nya bensodiazepiner är oroväckande.

**Nya verktyg och innovativa strategier för ökad tillgång på behandling av hepatit C behövs** – Att ge personer som injicerar narkotika ökad tillgång till förebyggande åtgärder, testning och behandling av hepatit C är avgörande för att eliminera infektionen i denna grupp. Att införa bättre diagnostik- och övervakningsmetoder för att identifiera kroniskt infekterade är viktigt för att rikta behandlingen.

**Överdoser kopplas allt oftare till en åldrande population** – Överdoser i åldersgruppen över 50 år ökade med 75 % mellan 2012 och 2018, och det uppskattas att 8 300 personer dog till följd av en överdos i EU under 2018. Dödsfall till följd av en opioidöverdos kan stoppas genom att snabbt ge naloxon till den som tagit överdosen.

**Nya psykoaktiva substanser (NPS) har blivit ett mer ihållande problem** – Under de senaste tre åren har det ungefär varje vecka upptäckts en ny NPS för första gången i Europa. Under 2019 upptäcktes 53 substanser.

**Nya syntetiska opioider fortsätter att dyka upp vilket är ett oroväckande exempel på marknadens fortsatta anpassningsförmåga** – Åtta okontrollerade nya syntetiska opioider, vissa från olika och nya grupper, upptäcktes för första gången 2019, vilket gav upphov till nya farhågor för folkhälsan.

### **Störningar till följd av covid-19: utmaningar**

I rapporten presenteras resultat från EMCDDA:s snabba studier som visar att många narkotikarelaterade vårdinrättningar var tvungna att stänga eller begränsa sina tjänster tidigt under nedstängningen, men att de genom anpassningar och innovation (t.ex. telemedicin) lyckades ge snabb tillgång till behandlingar och annat stöd. Krisens inledande effekter på användningsmönster var blandade: intresset verkade minska för substanser som ofta används socialt (t.ex. MDMA och kokain), men det verkade öka för andra substanser i vissa grupper (t.ex. cannabis och nya bensodiazepiner). Till en början påverkades tillgången på substanser på de lokala narkotikamarknaderna, vilket har lett till minskad åtkomst och högre priser, men detta kan komma att återgå till den tidigare situationen när åtgärderna för social distansering mildras.

I rapporten avslöjas även hur organiserade kriminella grupper snabbt anpassade sina brottsmetoder, särskilt på gatunivå. Eftersom gatuhandeln påverkades av isoleringsåtgärderna vände sig användarna och säljarna till darknetmarknader online, plattformar för sociala medier och paket- och hemleveranstjänster. På grossistnivå tydde övervakningen av narkotikamarknaden på att smuggling via passagerarflyg minskade, men att smugglingen via sjövägen fortsatte på samma nivåer som före pandemin. Produktionen av syntetisk narkotika och odlingen av cannabis i Europa verkade inte heller påverkas negativt.

**EMCDDA:s direktör Alexis Goosdeel uppger att covid-19-pandemin har haft omedelbara och störande effekter på såväl användningen av narkotika, tillgången på gatunivå och vårdtjänster, och att den dessutom har framhävt de särskilda behoven hos personer som använder narkotika. Han anger att pandemins långsiktiga effekter fortfarande måste bedömas, men att man på kort sikt redan har noterat vissa förändringar, t.ex. det ökade intresset för digital teknik på narkotikamarknaden och innovation inom narkotikavården genom e- och m-hälsolösningar. Han påpekar dock att vissa grupper kan bli mer sårbara för narkotikaproblem och deltagande på narkotikamarknaden på grund av krisens ekonomiska återverkningar, vilket skulle sätta större press på de redan överbelastade vårdheterna, och att det därför är mycket viktigt att snabbt identifiera och hantera nya hot som kan uppstå till följd av denna hastigt föränderliga situation.**

**Ordföranden för EMCDDA:s styrelse Laura d'Arrigo sammanfattar situationen och uppger att nu när *Europeiska narkotikarapporten* för detta år utfärdas i samband med 25 års övervakningsarbete av EMCDDA står vi inför ett stort narkotikaproblem, som har förvärrats av effekterna av covid-19. Hon understryker att den europeiska väl avvägda strategin är en hörnsten i bemötandet av de komplexa hälso- och säkerhetshoten från olaglig narkotika, och att dagens rapport mer än någonsin tidigare påminner oss om att en objektiv bedömning av narkotikasituationen i Europa är avgörande för att identifiera ändamålsenliga insatser och tillsammans utstaka vägen framåt.**

(<sup>1</sup>) Europeiska narkotikarapporten (på engelska) och en sammanfattning av huvudfrågorna (på 24 språk) finns på [www.emcdda.europa.eu/edr2020](http://www.emcdda.europa.eu/edr2020). De uppgifter som ligger till grund för rapporten finns tillgängliga på *Statistical Bulletin 2020* på [www.emcdda.europa.eu/data/stats2020](http://www.emcdda.europa.eu/data/stats2020). Referensperioden avser narkotikasituationen fram till slutet av 2019.

(<sup>2</sup>) Mer information finns på [www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19](http://www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19) och [www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources](http://www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources).